

Γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων περί της πρότασης κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1073/1999 σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και την κατάργηση του κανονισμού (Ευρατόμ) αριθ. 1074/1999

(2011/C 279/02)

Ο ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ,

Έχοντας υπόψη τη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως το άρθρο 16,

Έχοντας υπόψη τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως τα άρθρα 7 και 8,

Έχοντας υπόψη την οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών⁽¹⁾,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών⁽²⁾, ιδίως δε το άρθρο 28 παράγραφος 2,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΑΚΟΛΟΥΘΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ:

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Στις 17 Μαρτίου 2011, η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1073/1999 σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και την κατάργηση του κανονισμού (Ευρατόμ) αριθ. 1074/1999 (στο εξής, «η πρόταση»).

1.1. Διαβούλευση με τον ΕΕΠΔ

2. Η πρόταση κοινοποιήθηκε από το Συμβούλιο στον ΕΕΠΔ, στις 8 Απριλίου 2011. Ο ΕΕΠΔ αντιλαμβάνεται την παρούσα επικοινωνία ως πρόσκληση για την παροχή συμβουλών προς τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας, όπως προβλέπεται από τη διάταξη του άρθρου 28 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 της 18ης Δεκεμβρίου 2000 σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών [στο εξής, «Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 45/2001»]. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι στο προοίμιο της πρότασης γίνεται ρητώς μνεία στην παρούσα διαβούλευση.
3. Η πρόταση προβλέπει την τροποποίηση των άρθρων 1-14 και την κατάργηση του άρθρου 15 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1073/1999. Προβλέπει επίσης την κατάργηση του κανονισμού

του Συμβουλίου (Ευρατόμ) αριθ. 1074/1999, της 25ης Μαΐου 1999, σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF).

4. Σε προηγούμενο στάδιο της διαβούλευσης⁽³⁾, πριν από την έγκριση της πρότασης, η Επιτροπή έδωσε στον ΕΕΠΔ τη δυνατότητα να υποβάλει άτυπες παρατηρήσεις επί του θέματος. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για τον ανοικτό χαρακτήρα της διαδικασίας, ο οποίος συνέβαλε, ήδη σε πολύ πρώιμο στάδιο της διαβούλευσης, στη βελτίωση του κείμενου από την άποψη της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Πράγματι, ορισμένες από τις εν λόγω παρατηρήσεις ενσωματώθηκαν στο κείμενο της πρότασης.
5. Το νέο κείμενο αποτελεί αποτέλεσμα μιας μακράς διαδικασίας αναθεώρησης του υφιστάμενου νομικού πλαισίου. Το 2006, η Επιτροπή υπέβαλε μία πρόταση για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1073/1999. Η νομοθετική πρόταση εστίαζε στην «ενίσχυση της επιχειρησιακής αποτελεσματικότητας και στη βελτίωση της διακυβέρνησης της Υπηρεσίας».
6. Η προηγούμενη αυτή πρόταση συζητήθηκε τόσο στο Συμβούλιο όσο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο πλαίσιο της διαδικασίας της συναπόφασης. Ο ΕΕΠΔ εξέδωσε τη γνωμοδότησή του τον Απρίλιο του 2007, πολλές δε από τις παρατηρήσεις που περιέλαβε σε αυτή επιδίωκαν να καταστήσουν το κείμενο της προτάσεως περισσότερο συμβατό προς τους κανόνες περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001⁽⁴⁾. Το Κοινοβούλιο ενέκρινε σχετικό ψήφισμα μετά την πρώτη ανάγνωση της πρότασης, στις 20 Νοεμβρίου 2008⁽⁵⁾, το ψήφισμα δε αυτό περιλάμβανε περίπου εκατό τροποποιήσεις επί του περιεχομένου της προτάσεως.
7. Κατόπιν αιτήματος της τσεχικής προεδρίας του Συμβουλίου (Ιανουάριος-Ιούνιος 2009), τον Ιούλιο του 2010 η Επιτροπή παρουσίασε προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αναθεωρημένο έγγραφο προβληματισμού σχετικά με τη μεταρρύθμιση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης. Τον Οκτώβριο του 2010, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέφρασε την ικανοποίησή του για το έγγραφο προβληματισμού και ζήτησε από την Επιτροπή να δρομολογήσει εκ νέου τη νομοθετική διαδικασία. Στις 6 Δεκεμβρίου 2010, το Συμβούλιο ενέκρινε το κείμενο συμπερασμάτων του επί του εγγράφου προβληματισμού που παρουσίασε η Επιτροπή. Η Επιτροπή

⁽³⁾ Τον Ιανουάριο του 2011.

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων περί της πρότασης κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1073/1999 σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), ΕΕ C 91 της 26.4.2007, σ. 1.

⁽⁵⁾ Νομοθετικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 20ης Νοεμβρίου 2008 σχετικά με πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1073/1999 σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), P6_TA-PROV(2008) 553.

⁽¹⁾ ΕΕ L 281 της 23.11.1995, σ. 31.

⁽²⁾ ΕΕ L 8 της 12.1.2001, σ. 1.

Εποπτείας της OLAF συμμετέχε στη συζήτηση με γνωμοδοτήσεις επί του εγγράφου προβληματισμού και επί των πρακτικών σχετικά με τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των διαδικαστικών εγγυήσεων στο πλαίσιο των ερευνών που διεξάγει η OLAF. Ακολούθως η Επιτροπή παρουσίασε τη νέα της πρόταση.

1.2. Η σημασία της πρότασης και των συμβουλών του ΕΕΠΔ

8. Η πρόταση περιλαμβάνει διατάξεις οι οποίες έχουν σοβαρό αντίκτυπο στα ατομικά δικαιώματα. Η OLAF θα εξακολουθήσει να συλλέγει και να επεξεργάζεται ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που σχετίζονται με εικαζόμενη τέλεση αξιόποινων πράξεων, ήδη τελεσθείσες αξιόποινες πράξεις, ποινικές καταδίκες και πληροφορίες οι οποίες θα μπορούσαν να αποστερήσουν μεμονωμένα άτομα από ένα δικαίωμα, μια παροχή ή μια ενοχική αξίωση, στον βαθμό που ορισμένη πληροφορία προσδιορίζει συγκεκριμένους κινδύνους για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων. Το θεμελιώδες δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν είναι αυτοαναφορικό, αλλά συνδέεται πολλαπλώς με άλλα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως είναι το δικαίωμα στη μη διάκριση και το δικαίωμα στην ορθή διαδικασία, καθώς και το δικαίωμα της υπεράσπισης στο πλαίσιο των ερευνών που διενεργεί η OLAF. Ο σεβασμός του δικαιώματος στην ορθή διαδικασία επηρεάζει ευθέως την εγκυρότητα των αποδεικτικών στοιχείων, πρέπει δε να αντιμετωπίζεται ως ζήτημα προτεραιότητας από την OLAF με στόχο την ενίσχυση της λογοδοσίας της. Είναι επομένως ζήτημα ουσίας η διασφάλιση, στο πλαίσιο των ερευνών της OLAF, των εγγυήσεων που κατοχυρώνουν την απρόσκοπτη άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, περιλαμβανομένων των δικαιωμάτων στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και στην ιδιωτική ζωή όσων εμπλέκονται στις έρευνες.

1.3. Βασικά στοιχεία της πρότασης

9. Ο διακηρυγμένος στόχος της πρότασης είναι η ενίσχυση της αποδοτικότητας, της αποτελεσματικότητας και της λογοδοσίας της OLAF, ενώ παράλληλα διασφαλίζεται η ανεξαρτησία της στο πλαίσιο διεξαγωγής των ερευνών της. Ο σκοπός αυτός αναμένεται να επιτευχθεί κυρίως μέσω: i) της ενίσχυσης της συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών με άλλα θεσμικά όργανα, όργανα και οργανισμούς της ΕΕ, καθώς και με υπηρεσίες των κρατών μελών, ii) του λεπτομερούς σχεδιασμού της *de minimis* προσέγγισης⁽⁶⁾ σχετικά με τον τρόπο διεξαγωγής των ερευνών, iii) της ενίσχυσης των διαδικαστικών εγγυήσεων που περιβάλλουν πρόσωπα για τα οποία η OLAF διεξάγει έρευνες, iv) της κατοχύρωσης της δυνατότητας της OLAF να συνάπτει διοικητικές συμφωνίες που θα διευκολύνουν την ανταλλαγή πληροφοριών με την Ευρωπόλ, τη Eurojust, τις αρμόδιες αρχές τρίτων χωρών και διεθνείς οργανισμούς και v) της αποσαφήνισης του ελεγκτικού ρόλου της Επιτροπής Εποπτείας.
10. Ο ΕΕΠΔ υποστηρίζει τους στόχους των προτεινόμενων τροποποιήσεων και, κατά συνέπεια, εκφράζει την ικανοποίησή του για την πρόταση. Εξάλλου, ο ΕΕΠΔ εκτιμά ιδιαίτερα το γεγονός ότι το νέο άρθρο 7α της πρότασης κανονισμού κατοχυρώνει τις διαδικαστικές εγγυήσεις που περιβάλλουν μεμονωμένα άτομα. Σε ό,τι αφορά στα ατομικά δικαιώματα της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής,

ο ΕΕΠΔ θεωρεί ότι η πρόταση στο σύνολό της εισάγει βελτιώσεις εν σχέσει προς το ισχύον νομικό καθεστώς. Ειδικότερα, ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για τη ρητή αναγνώριση της σημασίας που αποδίδεται στα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 11 και 12 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001⁽⁷⁾.

11. Παρά τη συνολική θετική εντύπωση, ο ΕΕΠΔ θεωρεί ότι η πρόταση επιδέχεται βελτιώσεις στο ζήτημα της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, οι οποίες μάλιστα δεν διακυβεύουν τους επιδιωκόμενους σκοπούς. Ειδικότερα, ο ΕΕΠΔ ανησυχεί για το γεγονός ότι, εξαιτίας ορισμένων φραστικών αποκλίσεων, η πρόταση ενδέχεται να ερμηνευθεί ως *lex specialis* που ρυθμίζει τη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο των ερευνών της OLAF, γεγονός που θα της προσέδιδε χαρακτηριστικά υπερέχουσας ρύθμισης στο ειδικότερο πεδίο εφαρμογής της έναντι του γενικού πλαισίου προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001. Ελλοχεύει επομένως ο κίνδυνος μιας *ex contrario* ερμηνείας των κανονιστικών διατάξεων για την προστασία των δεδομένων που περιέχονται στην πρόταση, ώστε να θεωρηθεί ότι το επίπεδο προστασίας που αυτές εισάγουν υπολείπεται του επιπέδου προστασίας των συναφών κανονιστικών διατάξεων του κανονισμού. Όμως ένα τέτοιο συμπέρασμα δεν δικαιολογείται ούτε από την ίδια την πρόταση ούτε από την αιτιολογική έκθεση.
12. Για να αποτραπεί ένα τέτοιο συμπέρασμα, οι επόμενες ενότητες περιέχουν ανάλυση της πρότασης που, αφενός περιγράφει τις αδυναμίες της και αφετέρου προτείνει συγκεκριμένες βελτιώσεις. Η ανάλυση περιορίζεται σε διατάξεις που έχουν άμεσο αντίκτυπο στο πεδίο της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως δε στο άρθρο 1, παράγραφοι 8, 9, 10, 11 και 12, δυνάμει του οποίου προστίθενται ή τροποποιούνται οι διατάξεις των άρθρων 7α, 7β, 8, 9, 10 και 10α.

2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

2.1. Γενικό πλαίσιο

13. Η OLAF ιδρύθηκε το 1999⁽⁸⁾ για να προστατεύει τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ και τα χρήματα των ευρωπαϊών φορολογουμένων κατά της απάτης, της διαφθοράς και οποιασδήποτε άλλης παράνομης δραστηριότητας. Η Υπηρεσία υπάγεται στην Επιτροπή, λειτουργεί όμως ανεξάρτητα από αυτήν. Η OLAF διενεργεί έρευνες, οι οποίες μπορεί να είναι εξωτερικές⁽⁹⁾ (ιδίως έρευνες που πραγματοποιούνται σε κράτη μέλη ή σε τρίτες χώρες) ή εσωτερικές⁽¹⁰⁾ (έρευνες στο πλαίσιο των θεσμικών οργάνων, οργάνων και οργανισμών της ΕΕ) με σκοπό την καταπολέμηση της απάτης και της παράνομης δραστηριότητας που ενδέχεται να βλάψουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
14. Περαιτέρω, η OLAF δύναται επίσης i) να διαβιβάσει, ανά πάσα στιγμή, στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών πληροφορίες

⁽⁷⁾ Βλ. την πρόταση, νέο άρθρο 7α και 8, παρ. 4.

⁽⁸⁾ Απόφαση της Επιτροπής 1999/352/ΕΚ, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ της 28ης Απριλίου 1999, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), ΕΕ L 136 της 31.5.1999, σ. 20. Βλ. επίσης κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 1999, σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), ΕΕ L 136 της 31.5.1999, σ. 1.

⁽⁹⁾ Βλ. άρθρο 3, κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1073/1999.

⁽¹⁰⁾ Βλ. άρθρα 1 και 4, κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1073/1999.

⁽⁶⁾ Ο όρος σημαίνει ότι η OLAF πρέπει να προσδιορίζει και να εστιάζει στις ερευνητικές της προτεραιότητες προκειμένου να αξιοποιεί αποτελεσματικότερα τους πόρους της.

που έχει συλλέξει κατά τη διάρκεια των εξωτερικών ερευνών, ii) να διαβιβάζει στις δικαστικές αρχές του οικείου κράτους μέλους τις πληροφορίες που συνέλεξε η Υπηρεσία κατά τη διάρκεια των εσωτερικών ερευνών σχετικά με πράξεις που μπορούν να επισύρουν ποινική δίωξη και iii) να διαβιβάζει, ανά πάσα στιγμή, στο οικείο θεσμικό όργανο, όργανο ή οργανισμό, τις πληροφορίες που συνέλεξε κατά τη διάρκεια των εσωτερικών ερευνών ⁽¹¹⁾.

15. Η OLAF δύναται επίσης να συνεργάζεται στενά με την Eurojust ⁽¹²⁾ και την Ευρωπόλ ⁽¹³⁾ προκειμένου να εκπληρώσει το θεσμικό της καθήκον της καταπολέμησης της απάτης, της διαφθοράς και οποιασδήποτε άλλης δραστηριότητας η οποία ενδέχεται να αποβεί επιζήμια για τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπόλ ⁽¹⁴⁾ και η Eurojust ⁽¹⁵⁾ μπορούν να ανταλλάσσουν επιχειρησιακής, στρατηγικής ή τεχνικής φύσεως πληροφορίες με την OLAF, περιλαμβανομένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
16. Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1073/1999, η OLAF δύναται επίσης να διεξαγάγει έρευνες σε τρίτες χώρες επί τη βάση των συμφωνιών συνεργασίας που έχουν συναφθεί μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των εν λόγω τρίτων χωρών. Απάτες σε βάρος του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης

⁽¹¹⁾ Βλ. άρθρο 10, κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1073/1999.

⁽¹²⁾ Η Eurojust ιδρύθηκε με την απόφαση του Συμβουλίου 2002/187/ΔΕΥ (η οποία τροποποιήθηκε στη συνέχεια με την απόφαση του Συμβουλίου 2003/659/ΔΕΥ και την απόφαση του Συμβουλίου 2009/426/ΔΕΥ, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, για την ενίσχυση της Eurojust) ως οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διαθέτει νομική προσωπικότητα, προκειμένου να τονωθεί και να βελτιωθεί ο συντονισμός και η συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων δικαστικών αρχών των κρατών μελών. Ειδικότερα, το άρθρο 26, παρ. 4 της απόφασης του Συμβουλίου 2009/426/ΔΕΥ ορίζει ότι «Η OLAF δύναται να συμβάλλει στις εργασίες της Eurojust για τον συντονισμό των ερευνών και διώξεων όσον αφορά την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, είτε κατόπιν πρωτοβουλίας της Eurojust είτε κατόπιν αιτήσεως της OLAF, εφόσον οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών δεν αντιτίθενται στην εν λόγω συμμετοχή». Το 2008, η Eurojust και η OLAF συνήψαν διοικητική συμφωνία (Πρακτική συμφωνία για τους μηχανισμούς συνεργασίας μεταξύ Eurojust και OLAF, της 24ης Σεπτεμβρίου 2008), η οποία αποσκοπούσε στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των δύο οργανισμών, περιέχει δε ειδική διάταξη που ρυθμίζει τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

⁽¹³⁾ Η Ευρωπόλ είναι οργανισμός επιφορτισμένος με την επιβολή του νόμου σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο δε σκοπός της είναι η βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της συνεργασίας των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών για την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, της παράνομης εμπορίας ναρκωτικών ουσιών και άλλων σοβαρών μορφών οργανωμένου εγκλήματος. Το άρθρο 22 της απόφασης του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ) ορίζει ότι «Στον βαθμό που είναι χρήσιμο για την εκπλήρωση της αποστολής της, η Ευρωπόλ δύναται να συνάπτει και να διατηρεί σχέσεις συνεργασίας με [...] την OLAF». Το ίδιο άρθρο ορίζει επίσης ότι, πριν από την έναρξη ισχύος των συμφωνιών ή των ρυθμίσεων συνεργασίας με τους διάφορους οργανισμούς της ΕΕ με τους οποίους καλείται να συνεργαστεί, η Ευρωπόλ δύναται «να λαμβάνει άμεσα και να χρησιμοποιεί πληροφορίες, συμπερίλαμβανόμενων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, από τους φορείς [...] εφόσον είναι απαραίτητο για τη νόμιμη εκτέλεση των καθηκόντων της, και δύναται [...] να διαβιβάζει άμεσα τις πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, στους εν λόγω φορείς, εφόσον είναι απαραίτητο για τη νόμιμη εκτέλεση των καθηκόντων του αποδέκτη».

⁽¹⁴⁾ Βλ. άρθρο 22 της απόφασης του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ), ΕΕ L 121 της 15.5.2009, σ. 37.

⁽¹⁵⁾ Βλ. άρθρο 1 παράγραφος 26 της απόφασης 2009/426/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, για την ενίσχυση της Eurojust και την τροποποίηση της απόφασης 2002/187/ΔΕΥ.

είναι δυνατό να διαπραχθούν και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, π.χ., κατά τη διαχείριση της εξωτερικής βοήθειας που διατίθεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση σε αναπτυσσόμενες χώρες, υποψήφιες προς ένταξη χώρες ή άλλες χώρες που λαμβάνουν βοήθεια ή σε περιπτώσεις παραβιάσεων της τελωνειακής νομοθεσίας. Η OLAF βρίσκεται συχνά στην ανάγκη να διενεργήσει επιτόπιες έρευνες και ελέγχους και σε τρίτες χώρες προκειμένου να εντοπίσει και να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τέτοιες παραβάσεις. Τη σημασία της διεθνούς συνεργασίας και, κατά συνέπεια, της ανταλλαγής δεδομένων καταδεικνύει το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει συνάψει περισσότερες από 50 συμφωνίες αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής για τελωνειακά ζητήματα, μεταξύ δε των αντισυμβαλλομένων περιλαμβάνονται σημαντικοί εμπορικοί εταίροι όπως η Κίνα, οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, η Ιαπωνία, η Τουρκία, η Ρωσική Ομοσπονδία και η Ινδία.

17. Η εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 κατά την άσκηση των καθηκόντων της OLAF αποτέλεσε αντικείμενο επαγγελματικών παρεμβάσεων του ΕΕΠΔ τα τελευταία χρόνια. Σε ό,τι αφορά στο πεδίο εφαρμογής της πρότασης (έρευνες OLAF), άξιες επισήμανσης είναι η γνωμοδότηση της 23ης Ιουνίου 2006 σχετικά με την κοινοποίηση για προκαταρκτικό έλεγχο που αφορούσε σε εσωτερικές έρευνες της OLAF ⁽¹⁶⁾, η γνωμοδότηση της 4ης Οκτωβρίου 2007 σχετικά με τις πέντε κοινοποιήσεις για προκαταρκτικό έλεγχο που αφορούσαν σε εξωτερικές έρευνες ⁽¹⁷⁾ και η γνωμοδότηση της 19ης Ιουλίου 2007 σχετικά με την κοινοποίηση για προκαταρκτικό έλεγχο που αφορούσε στην τακτική παρακολούθηση του τρόπου διενέργειας των ερευνών ⁽¹⁸⁾, η οποία άπτεται των δραστηριοτήτων της Επιτροπής Εποπτείας.

2.2. Ιδιωτική ζωή και εκτίμηση επιπτώσεων

18. Ούτε η πρόταση ούτε η προσαρτημένη αιτιολογική έκθεση αναφέρονται στον αντίκτυπο της πρότασης στους κανόνες προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Δεν περιέχουν επίσης εκτίμηση επιπτώσεων της πρότασης στην ιδιωτική ζωή και στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Εάν η πρόταση παρείχε εξηγήσεις σχετικά με την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της στο ζήτημα της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, θα ενισχυόταν ασφαλώς η διαφάνεια της συνολικής εκτίμησης της πρότασης. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την έκπληξή του για το γεγονός ότι από την αιτιολογική έκθεση αποσιώζει κεφάλαιο με τίτλο «Αποτελέσματα διαβουλεύσεων με ενδιαφερόμενα μέρη και εκτιμήσεις επιπτώσεων».

2.3. Εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001

19. Όπως αναφέρει και στην προηγούμενη γνωμοδότησή του επί της προτάσεως του 2006 ⁽¹⁹⁾, ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι η πρόταση αναγνωρίζει ότι ο

⁽¹⁶⁾ Υπόθεση 2005-418, διατίθεται στη διεύθυνση <http://www.edps.europa.eu>

⁽¹⁷⁾ Υποθέσεις 2007-47, 2007-48, 2007-49, 2007-50, 2007-72, διατίθενται στη διεύθυνση <http://www.edps.europa.eu>

⁽¹⁸⁾ Υπόθεση 2007-73, διατίθεται στη διεύθυνση <http://www.edps.europa.eu>

⁽¹⁹⁾ Γνωμοδότηση του Ευρωπαίου Επόπτη Προστασίας Δεδομένων περί της πρότασης κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1073/1999 σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), ΕΕ C 91 της 26.4.2007, σ. 1.

κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 45/2001 εφαρμόζεται σε όλες τις δραστηριότητες επεξεργασίας δεδομένων που εκτελούνται από την OLAF. Ειδικότερα, η νέα διατύπωση του άρθρου 8 παράγραφος 4⁽²⁰⁾ αναφέρεται ρητά στον ρόλο που διαδραματίζει ο κανονισμός στο πλαίσιο των ποικίλων δραστηριοτήτων της OLAF. Η διάταξη αυτή αποτελεί αναθεώρηση του κειμένου αντίστοιχης διάταξης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1073/1999, η οποία αναφερόταν στην οδηγία 95/46/ΕΚ ως κείμενο αναφοράς για τον προσδιορισμό των υποχρεώσεων προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

20. Η τελευταία πρόταση του άρθρου 8 παράγραφος 4 θεσπίζει την εφαρμογή της απαίτησης για διορισμό υπεύθυνου προστασίας δεδομένων: «Η Υπηρεσία διορίζει υπεύθυνο προστασίας δεδομένων, σύμφωνα με το άρθρο 24 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001». Ο ΕΕΠΔ εκφράζει και για την εν λόγω προσθήκη, η οποία επισημοποιεί τον διορισμό του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων της OLAF, την ικανοποίησή του.
21. Εντούτοις, ο ΕΕΠΔ εκφράζει τον προβληματισμό του για το γεγονός ότι η εφαρμογή των προτύπων προστασίας δεδομένων στο κείμενο της πρότασης δεν συνάδει πλήρως με τις απαιτήσεις του κανονισμού, η απόκλιση δε αυτή ενδέχεται να εγείρει ανησυχίες σχετικά με τον βαθμό συνοχής του κειμένου. Η πτυχή αυτή θα αναλυθεί εκτενώς στη συνέχεια.

3. ΕΙΔΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

3.1. Η OLAF και ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων, περιλαμβανομένων των αρχών προστασίας δεδομένων

22. Οι έρευνες που διεξάγει η OLAF ενδέχεται να έχουν σοβαρό αντίκτυπο στα θεμελιώδη δικαιώματα. Όπως διαπιστώνει το Δικαστήριο στην απόφαση *Kadi*⁽²¹⁾, τα εν λόγω δικαιώματα προστατεύονται από την κοινοτική έννομη τάξη. Πιο συγκεκριμένα, στην απόφαση *Schecke*⁽²²⁾, το Δικαστήριο τονίζει, με παραπομπή στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης («Χάρτης»)⁽²³⁾, ιδίως στα άρθρα 8 και 52, ότι περιορισμοί στο δικαίωμα προστασίας των δεδομένων

προσωπικού χαρακτήρα μπορούν να δικαιολογηθούν μόνο εφόσον προβλέπονται από τη νομοθεσία, σέβονται την ουσία του δικαιώματος, υπόκεινται στην αρχή της αναλογικότητας και συνάδουν προς τους στόχους γενικού συμφέροντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ΕΕΠΔ αποδίδει ιδιαίτερη βαρύτητα στον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων στον τομέα δραστηριότητας της OLAF.

23. Η αιτιολογική σκέψη 13 της πρότασης διευκρινίζει ότι ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων των υπό έρευνα προσώπων πρέπει να διασφαλίζεται ανά πάσα στιγμή, ιδίως όταν παρέχονται πληροφορίες σχετικά με διεξαγόμενες έρευνες. Η αιτιολογική σκέψη τονίζει στη συνέχεια την ανάγκη σεβασμού του εμπιστευτικού χαρακτήρα των ερευνών, των νόμιμων δικαιωμάτων των υπό έρευνα προσώπων, των εθνικών διατάξεων που διέπουν τις δικαστικές διαδικασίες και, εντέλει, της νομοθεσίας της Ένωσης για την προστασία των δεδομένων. Ορίζεται επίσης ότι η ανταλλαγή πληροφοριών πρέπει να διέπεται από τις αρχές της αναλογικότητας και της ανάγκης γνώσης.
24. Η ανωτέρω αιτιολογική σκέψη φαίνεται ότι εισάγει έναν περιορισμό στην ελεύθερη άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων τόσο *ratione personae* (ο περιορισμός αναφέρεται στα υπό έρευνα πρόσωπα) όσο και *ratione materiae* (ο περιορισμός αναφέρεται στην ανταλλαγή πληροφοριών). Η διαπίστωση αυτή θα μπορούσε να οδηγήσει σε παρερμηνεία του κειμένου, να θεωρηθεί δηλαδή ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα στον τομέα δραστηριότητας της OLAF ασκούνται με «περιοριστικό» τρόπο.⁽²⁴⁾
25. Κατά συνέπεια, ο ΕΕΠΔ προτείνει να τροποποιηθεί το κείμενο της αιτιολογικής σκέψης, ώστε να αποφεύγονται πιθανές παρερμηνείες: η αιτιολογική σκέψη ορίζει ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα «των υπό έρευνα προσώπων» πρέπει να τυγχάνουν σεβασμού ανά πάσα στιγμή. Καθώς η OLAF δεν συνδιαλέγεται μόνο με πρόσωπα που τελούν υπό έρευνα («ύποπτοι»), αλλά και με πληροφοριοδότες [πρόσωπα τα οποία παρέχουν πληροφορίες σχετικά με γεγονός μιας δυνητικής ή ήδη ερευνώμενης υπόθεσης], καταγγέλλοντες δυσλειτουργίες («whistleblowers»)⁽²⁵⁾, δηλαδή πρόσωπα τα οποία εργάζονται σε οργανισμούς της ΕΕ και αναφέρουν στην OLAF γεγονότα που συνδέονται με πιθανή ή ήδη ερευνώμενη υπόθεση] και μάρτυρες, η διάταξη πρέπει να καθορίζει με μεγαλύτερη ευρύτητα τις κατηγορίες «προσώπων» που απολαύουν των θεμελιωδών δικαιωμάτων.
26. Περαιτέρω, η αιτιολογική σκέψη 13 εφιστά την προσοχή στον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων στο πλαίσιο της «ανταλλαγής πληροφοριών». Η αιτιολογική σκέψη επισημαίνει, πέραν των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της ανάγκης σεβασμού του εμπιστευτικού χαρακτήρα των ερευνών, ότι «Η επεξεργασία των πληροφοριών που διαβιβάζονται ή λαμβάνονται κατά τη διάρκεια των ερευνών πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ένωσης για την προστασία των δεδομένων». Η θέση αυτής της πρότασης ενδέχεται να προκαλεί σύγχυση και, επομένως, πρέπει να περιληφθεί σε ξεχωριστή αιτιολογική σκέψη, η οποία θα διευκρινίζει ότι η υποχρέωση σεβασμού της νομοθεσίας για την προστασία δεδομένων είναι αυτούσια και αυτοτελής και δεν συνδέεται μόνο με την ανταλλαγή πληροφοριών.

⁽²⁰⁾ «Η Υπηρεσία επεξεργάζεται μόνο τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που είναι απαραίτητα για την εκπλήρωση των καθηκόντων της δυνάμει του παρόντος κανονισμού. Η εν λόγω επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πραγματοποιείται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001, συμπεριλαμβανομένης της παροχής σχετικών πληροφοριών στο πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα που προβλέπεται από τα άρθρα 11 και 12 του κανονισμού αυτού. Οι πληροφορίες αυτές δεν επιτρέπεται να ανακοινώνονται σε πρόσωπα άλλα από εκείνα τα οποία, λόγω των καθηκόντων τους στο πλαίσιο των θεσμικών οργάνων της Ένωσης ή των κρατών μελών, καλούνται να τις γνωρίζουν, ούτε να χρησιμοποιούνται για άλλους σκοπούς, εκτός της καταπολέμησης της απάτης, της διαφθοράς και κάθε άλλης παράνομης δραστηριότητας. (...)».

⁽²¹⁾ Απόφαση της 3 Σεπτεμβρίου 2008 επί των συνεκδικασθεισών υποθέσεων C-402/05 P και C-415/05 P, *Kadi* κατά του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, σκέψη 283: «[...] τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των γενικών αρχών του δικαίου, την τήρηση των οποίων διασφαλίζει το Δικαστήριο. Προς τούτο, το Δικαστήριο εμπνέεται από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών και από τα στοιχεία που παρέχουν οι διεθνείς πράξεις περί προστασίας των δικαιωμάτων του Ανθρώπου, για τις οποίες έχουν συνεργαστεί ή στις οποίες έχουν προσχωρήσει τα κράτη μέλη. Η ΕΣΔΑ ενέχει, συναφώς, ιδιαίτερη σημασία». Βλ. επίσης σκέψη 304.

⁽²²⁾ Απόφαση της 9 Νοεμβρίου 2010 επί των συνεκδικασθεισών υποθέσεων C-92/09 and C-93/09, *Volker und Markus Schecke*, σκέψη 44 επ.

⁽²³⁾ Μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβώνας, η ΕΣΔΑ εφαρμόζεται σε κάθε τομέα δραστηριότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

⁽²⁴⁾ Βλ. επίσης παράγραφο 36 κατωτέρω.

⁽²⁵⁾ Βλ. γνωμοδότηση επί κοινοποίησης για προκαταρκτικό έλεγχο που ελήφθη από τον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) σχετικά με τις εσωτερικές έρευνες που διεξάγει η OLAF, 23 Ιουνίου 2006, υπόθεση 2005/0418, διαθέσιμη στη διεύθυνση <http://www.edps.europa.eu>

27. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι το άρθρο 7α αφιερώνεται ειδικώς στις διαδικαστικές εγγυήσεις που εφαρμόζονται κατά τη διεξαγωγή των ερευνών. Η νέα αυτή διάταξη συνάδει με τον διακηρυγμένο σκοπό την πρότασης περί ενίσχυσης της λογοδοσίας της OLAF. Το ίδιο άρθρο παραπέμπει επίσης στον Χάρτη, ο οποίος περιλαμβάνει συναφείς προς τις έρευνες της OLAF διατάξεις, ήτοι το άρθρο 8 («Προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα») και τον Τίτλο VI («Δικαιοσύνη») στο σύνολό του.

28. Το άρθρο 7α παράγραφος 1 της πρότασης επιφορτίζει την Υπηρεσία με τη διενέργεια ερευνών για την ανεύρεση στοιχείων υπέρ ή κατά των ενεχομένων προσώπων και υπενθυμίζει το καθήκον διεξαγωγής των ερευνών κατά τρόπο αντικειμενικό και αμερόληπτο. Οι εν λόγω αρχές έχουν θετικό αντίκτυπο στην αρχή της «ποιότητας των δεδομένων»⁽²⁶⁾, η οποία θεσπίζεται με το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001, στον βαθμό που το σχετικό κριτήριο απαιτεί τα δεδομένα να είναι ακριβή, σύμφωνα με την αντικειμενική πραγματικότητα, πλήρη και ενημερωμένα. Κατά συνέπεια, ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για την προσθήκη της εν λόγω παραγράφου.

Δικαίωμα ενημέρωσης, πρόσβασης και διόρθωσης

29. Οι ακόλουθες παράγραφοι του άρθρου 7α αφορούν τα επί μέρους στάδια των ερευνών της OLAF. Τα εν λόγω στάδια μπορούν να συνοψισθούν ως εξής: i) καταθέσεις μαρτύρων ή υπό έρευνα προσώπων (άρθρο 7α, παράγραφος 2), ii) ενημέρωση του προσώπου κατά του οποίου στρέφεται η έρευνα (άρθρο 7α, παράγραφος 3), iii) εξαγωγή συμπερασμάτων που αναφέρονται ονομαστικά στο υπό έρευνα πρόσωπο (άρθρο 7α, παράγραφος 4).

30. Ο ΕΕΠΔ επισημαίνει ότι η υποχρέωση ενημέρωσης σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 11 και 12 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 αναφέρεται (μόνο) στο στάδιο iii) κατά τα ανωτέρω. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι η πρόταση έχει ενσωματώσει τις συστάσεις στις οποίες είχε ο ίδιος προβεί στο πλαίσιο της γνωμοδότησής του του 2006⁽²⁷⁾.

31. Ωστόσο, η επιλεκτική αναφορά των δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων σε ένα μόνο στάδιο της διαδικασίας ενδέχεται να ερμηνευθεί ως αποκλείουσα την ανάλογη ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων (μάρτυρα ή προσώπου υπό έρευνα) όταν το πρόσωπο αυτό καλείται να καταθέσει ή όταν πρόκειται για μέλος του προσωπικού που πληροφορείται ότι ενδέχεται να διεξαχθεί έρευνα σε βάρος του. Κατά συνέπεια, για λόγους ασφάλειας δικαίου, ο ΕΕΠΔ προτείνει όπως η παραπομπή στα συναφή άρθρα του κανονισμού προστεθεί και στις τρεις καταστάσεις που μνημονεύονται στα σημεία i), ii) και iii) ανωτέρω. Εξάλλου, εφόσον η κατά τα άρθρα 11 και 12 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 ενημέρωση έχει όντως παρασχεθεί στο υποκείμενο των δεδομένων, δεν είναι πλέον αναγκαία η εκ νέου παροχή της ίδιας ενημέρωσης σε επόμενα στάδια της διαδικασίας.

⁽²⁶⁾ Βλέπε υποσημείωση 25.

⁽²⁷⁾ Γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων περί της πρότασης κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1073/1999 σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), ΕΕ C 91 της 26.4.2007, σ. 1., σ. 1, παράγραφος 14 επ.

32. Περαιτέρω, το κείμενο δεν εξειδικεύει αρκούντως εν σχέσει προς τα υποκείμενα των δεδομένων το περιεχόμενο των δικαιωμάτων πρόσβασης και διόρθωσης των δεδομένων, σύμφωνα με τα άρθρα 13 και 14 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001. Τα εν λόγω δικαιώματα κατοχυρώνονται από το άρθρο 8 παράγραφος 2 του Χάρτη και συνεπώς περιβάλλονται με αυξημένη τυπική ισχύ μεταξύ των δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων. Ο ΕΕΠΔ είχε ήδη ζητήσει⁽²⁸⁾ την προσθήκη διάταξης που θα εξειδίκευε το περιεχόμενο των δικαιωμάτων πρόσβασης και διόρθωσης του υποκειμένου των δεδομένων, προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος ερμηνείας του κειμένου ως θεσπίζοντος ειδικό καθεστώς μειωμένης προστασίας των δεδομένων των προσώπων που ενέχονται στις έρευνες της OLAF. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι οι εν λόγω πτυχές δεν διευθετήθηκαν στην πρόταση.

33. Ο ΕΕΠΔ θέλει επίσης να επισημάνει τη δυνατότητα περιορισμού των δικαιωμάτων ενημέρωσης, πρόσβασης και διόρθωσης σε ειδικές περιπτώσεις, όπως προβλέπεται από το άρθρο 20 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001. Κατά συνέπεια, η υποχρέωση συμμόρφωσης της OLAF προς τους κανόνες προστασίας δεδομένων μπορεί να συνυπάρχει με την υποχρέωση διατήρησης του εμπιστευτικού χαρακτήρα των ερευνών. Η πτυχή αυτή θα αναλυθεί περαιτέρω στις επόμενες παραγράφους.

Εμπιστευτικός χαρακτήρας των ερευνών και δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων

34. Εν είδει γενικής παρατήρησης, ο ΕΕΠΔ αναγνωρίζει ότι, προκειμένου η OLAF να εκπληρώνει απρόσκοπτα τα ερευνητικά της καθήκοντα, πρέπει να έχει την ευχέρεια να προστατεύει τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των ερευνών της με σκοπό την αποτελεσματική πάταξη της απάτης και των λοιπών παράνομων δραστηριοτήτων που καλείται να αντιμετωπίσει. Εντούτοις, ο ΕΕΠΔ επισημαίνει το γεγονός ότι η άσκηση αυτής της ευχέρειας έχει επιπτώσεις σε ορισμένα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων και ότι ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 45/2001 θέτει συγκεκριμένους όρους υπό τους οποίους η άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων είναι δεκτική περιορισμών υπό το συγκεκριμένο πλαίσιο (άρθρο 20).

35. Σύμφωνα με το άρθρο 20 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001, τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στο άρθρο 4 (ποιότητα των δεδομένων) και στα άρθρα 11 έως 17 (ενημέρωση σε περίπτωση που τα δεδομένα συλλέγονται ή δεν έχουν συλλεγεί παρά το υποκείμενο των δεδομένων, δικαίωμα πρόσβασης, διόρθωσης, κλειδώματος των δεδομένων, διαγραφής, δικαίωμα κοινοποίησης σε τρίτους) μπορούν να περιορισθούν, όταν ο εκάστοτε περιορισμός αποτελεί αναγκαίο μέτρο, μεταξύ άλλων, για: «α) τη διασφάλιση της πρόληψης, διερεύνησης, διακρίβωσης και δίωξης αξιόποινων πράξεων» ή «β) τη διασφάλιση σημαντικού οικονομικού ή χρηματοοικονομικού συμφέροντος ενός κράτους μέλους ή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων» και «ε) την εξασφάλιση ελέγχου, επιθεώρησης ή κανονιστικής λειτουργίας που συνδέεται [...] με την άσκηση δημόσιας εξουσίας, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στα στοιχεία α) και β)». Το ίδιο άρθρο ορίζει ότι, όταν γίνεται επίκληση περιορισμού, το υποκείμενο των δεδομένων ενημερώνεται για τους ουσιώδεις λόγους που αιτιολογούν τον περιορισμό αυτό, καθώς και για το δικαίωμά του να προσφύγει στον ΕΕΠΔ (άρθρο 20 παράγραφος 3). Περαιτέρω, το άρθρο 20 παράγραφος 5 ορίζει ότι η ενημέρωση αυτή μπορεί να αναβάλλεται εφόσον στερεί από τον περιορισμό που επιβάλλεται την ισχύ του.

⁽²⁸⁾ Στη γνωμοδότησή του του 2006. Βλ. υποσημείωση 19 ανωτέρω.

36. Το κείμενο της πρότασης ουσιαστικά εισάγει εξαιρέσεις επί των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων για λόγους σεβασμού του εμπιστευτικού χαρακτήρα των ερευνών. Το άρθρο 7α παράγραφος 4 ορίζει ότι «Με την επιφύλαξη του άρθρου 4 παράγραφος 6 και του άρθρου 6 παράγραφος 5»⁽²⁹⁾, μετά την ολοκλήρωση της έρευνας δεν μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα που αναφέρονται ονομαστικά στο υπό έρευνα πρόσωπο «χωρίς να έχει προηγουμένως δοθεί η δυνατότητα στο πρόσωπο αυτό να διατυπώσει τις παρατηρήσεις του για τα πραγματικά περιστατικά που το αφορούν εγγράφως ή σε κατάθεση [...] και αφού του παρασχεθούν οι πληροφορίες που προβλέπονται στα άρθρα 11 και 12 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001». Κατά συνέπεια, το κείμενο φαίνεται να υποδηλώνει ότι, στις περιπτώσεις των άρθρων 4 παράγραφος 6 και 6 παράγραφος 5, το δικαίωμα ακροάσεως και το δικαίωμα ενημέρωσης του υποκειμένου των δεδομένων είναι δεκτικά περιορισμών.
37. Η πρόταση ορίζει περαιτέρω ότι, σε περιπτώσεις όπου κρίνεται απαραίτητη η διαφύλαξη του εμπιστευτικού χαρακτήρα της έρευνας και απαιτείται προσφυγή σε διαδικασίες έρευνας που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα εθνικής δικαστικής αρχής, ο Γενικός Διευθυντής μπορεί να αποφασίσει να αναβάλει την εκτέλεση της υποχρέωσής του να ζητήσει από το υπό έρευνα πρόσωπο να υποβάλει τις παρατηρήσεις του. Το κείμενο δεν διευκρινίζει εάν στο εν λόγω πλαίσιο θα έπρεπε να αναβληθεί επίσης η ενημέρωση που απαιτείται δυνάμει των άρθρων 11 και 12 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001.
38. Η διατύπωση του κειμένου είναι ασαφής. Κατά πρώτο λόγο, η σύνδεση μεταξύ των πιθανών περιορισμών των δικαιωμάτων του υπό έρευνα πρόσωπου με συμπεράσματα στα οποία γίνεται ονομαστική αναφορά στο υπό έρευνα πρόσωπο και το είδος των πληροφοριών που η OLAF οφείλει να διαβιβάζει στον εκάστοτε οικείο ευρωπαϊκό φορέα που διεξάγει την έρευνα διακρίνεται για την ασάφειά της. Κατά δεύτερο λόγο, δεν είναι σαφές ποιες κατηγορίες δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων αποτελούν αντικείμενο πιθανών περιορισμών. Τέλος, το άρθρο δεν θεσπίζει την αναγκαία νομική εγγύηση του άρθρου 20 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001.
39. Η συνέπεια θα μπορούσε να είναι, σε ορισμένες περιπτώσεις, μεμονωμένα άτομα να ενδέχεται να βρεθούν αντιμέτωπα με

συμπεράσματα έρευνας που διεξάγεται σε βάρος τους ενώ τα ίδια αγνοούσαν την ύπαρξή της και δεν είχαν ενημερωθεί για τους λόγους που επέβαλαν τον εις βάρος τους περιορισμό των δικαιωμάτων ακροάσεως και ενημέρωσης δυνάμει των άρθρων 11 και 12 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001.

40. Εάν οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 5 του άρθρου 20 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 όντως τηρούνται, το ενδεχόμενο που περιγράφεται ανωτέρω δεν θα ήταν *per se* αντίθετο προς τον κανονισμό. Εντούτοις, η απουσία ρητής παραπομπής του κειμένου της πρότασης στα οικεία άρθρα του κανονισμού δεν φαίνεται να συνάδει προς τον σκοπό της πρότασης να ενισχύσει τις διαδικαστικές εγγυήσεις που παρέχονται υπέρ των ενεχόμενων σε έρευνες της OLAF προσώπων και να διευρύνει τη λογοδοσία της OLAF.
41. Κατά συνέπεια, ο ΕΕΠΔ προτείνει τη ρητή θέσπιση της δυνατότητας περιορισμού των δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων υπό την έννοια του άρθρου 20 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001. Περαιτέρω, στο κείμενο πρέπει να αναφέρονται οι διαδικαστικές εγγυήσεις του άρθρου 20 παράγραφος 3 και η πιθανή εξαίρεση του άρθρου 20 παράγραφος 5. Η σαφήνεια μιας τέτοιας διάταξης θα ενίσχυε ταυτόχρονα την ασφάλεια δικαίου του υποκειμένου των δεδομένων και τη λογοδοσία της OLAF.
42. Εν κατακλείδι, προκειμένου να θεσπίσει μια σαφή δέσμη δικαιωμάτων για το υποκείμενο των δεδομένων και να εισαγάγει πιθανές εξαιρέσεις για λόγους προστασίας του εμπιστευτικού χαρακτήρα των ερευνών που θα συνάδουν με το άρθρο 20 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001, ο ΕΕΠΔ προτείνει όπως το κείμενο ορίζει σαφώς:

— τις πληροφορίες που θα παρέχονται στο υποκείμενο των δεδομένων προκειμένου το κείμενο της πρότασης να συμμορφώνεται προς τη νομοθεσία για την προστασία δεδομένων (άρθρα 11 και 12 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001) κατά τα επί μέρους στάδια των ερευνών της OLAF⁽³⁰⁾: i) των καταθέσεων (7α παράγραφος 2), ii) της ενημέρωσης του υπό έρευνα πρόσωπου (7α παράγραφος 3) και iii) κατά την περάτωση της έρευνας (7α παράγραφος 4)

— τον τύπο των πληροφοριών των οποίων η OLAF θα μπορούσε να αναβάλει τη διαβίβαση για λόγους προστασίας του εμπιστευτικού χαρακτήρα των ερευνών, μέσω της θέσπισης σαφών όρων και των κατηγοριών των υποκειμένων δεδομένων στα οποία αφορά η αναβολή

— την πληροφόρηση που πρέπει να παρέχεται στο υποκείμενο των δεδομένων προκειμένου το κείμενο της πρότασης να συμμορφώνεται προς τα διαλαμβανόμενα από τη νομοθεσία περί προστασίας δεδομένων σε περίπτωση που η δυνάμει των άρθρων 11 και 12 υποχρέωση ενημέρωσης αναβληθεί ή τα δικαιώματα πρόσβασης και διόρθωσης περιοριστούν [δηλαδή την ενημέρωση δυνάμει του άρθρου 20 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001], περιλαμβανομένης της εξαίρεσης που σχετίζεται με τη δυνατότητα περαιτέρω αναβολής της ενημέρωσης δυνάμει του άρθρου 20 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001.

⁽²⁹⁾ Το άρθρο 4 παράγραφος 6 «Εσωτερική έρευνα» ορίζει τα εξής: «Όταν από τις έρευνες προκύψει ότι μέλος ή μέλος του προσωπικού ενδέχεται να αποτελεί αντικείμενο εσωτερικής έρευνας, ενημερώνεται σχετικά το οικείο θεσμικό όργανο, όργανο ή οργανισμός. Σε έκτακτες περιπτώσεις, στις οποίες δεν μπορεί να διασφαλιστεί ο εμπιστευτικός χαρακτήρας της έρευνας, η Υπηρεσία χρησιμοποιεί κατάλληλα εναλλακτικά μέσα ενημέρωσης». Το άρθρο 6 παράγραφος 5 «Διαδικασία έρευνας» ορίζει τα εξής: «Όταν από τις έρευνες προκύψει ενδεχόμενη σκοπιμότητα λήψης προληπτικών διοικητικών μέτρων για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, η Υπηρεσία ενημερώνει το συντομότερο δυνατό το οικείο θεσμικό όργανο, όργανο ή οργανισμό για τη διεξαγόμενη έρευνα. Οι πληροφορίες που διαβιβάζονται περιέχουν τα εξής στοιχεία: α) την ταυτότητα κάθε μέλους ή μέλους του προσωπικού για το οποίο διεξάγεται έρευνα καθώς και περιληψη των εξεταζόμενων πράξεων· β) κάθε πληροφορία που μπορεί να βοηθήσει το θεσμικό όργανο, όργανο ή οργανισμό να αποφασίσει εάν είναι σκόπιμο να λάβει προληπτικά διοικητικά μέτρα για την προστασία των οικονομικών της Ένωσης· γ) κάθε ειδικό μέτρο διασφάλισης του εμπιστευτικού χαρακτήρα που συνιστάται ιδίως σε υποθέσεις που συνεπάγονται τη χρήση μέσων έρευνας που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα εθνικής δικαστικής αρχής, ή, σε περίπτωση εξωτερικής έρευνας, στην αρμοδιότητα εθνικής αρχής, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο που εφαρμόζεται στις έρευνες. [...]», έμφαση δική μας.

⁽³⁰⁾ Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, αφού το υποκείμενο των δεδομένων ενημερωθεί, δεν είναι αναγκαία η επανάληψη της ίδιας ενημέρωσης κατά τα επόμενα στάδια.

3.2. Πολιτική ενημέρωσης

43. Ο ΕΕΠΔ επισημαίνει ότι η δημοσιοποίηση οποιασδήποτε πληροφορίας σχετικά με έρευνες που διεξάγονται από την OLAF ενδέχεται να αφορά ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Ως εκ τούτου, κάθε τέτοια δημοσιοποίηση πρέπει να αξιολογείται με τη δέουσα προσοχή. Το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (νυν Γενικό Δικαστήριο), στην απόφασή του επί της υποθέσεως Νικολάου, το 2007⁽³¹⁾, έκρινε ότι η OLAF είχε παραβιάσει το άρθρο 8 παράγραφος 3 του κανονισμού 1073/1999⁽³²⁾ και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001 μη εκπληρώνοντας προσηκόντως την υποχρέωσή της να διασφαλίζει την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από πιθανή «διαρροή»⁽³³⁾ και κατά τη δημοσίευση δελτίου τύπου⁽³⁴⁾.
44. Κατά συνέπεια, ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το περιεχόμενο του άρθρου 8 παράγραφος 5, το οποίο ορίζει ρητά ότι ο Γενικός Διευθυντής μεριμνά ώστε η ενημέρωση του κοινού να γίνεται «κατά τρόπο ουδέτερο, αμερόληπτο» και με τήρηση των αρχών που ορίζονται στα άρθρα 8 και 7α. Υπό το πρίσμα των σχολίων που διατύπωσε ανωτέρω σχετικά με το άρθρο 7α και την περιοριστική προσέγγισή του προς τους κανόνες του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001, ο ΕΕΠΔ εκφράζει όλως ιδιαιτέρως την ικανοποίησή του για την παραπομπή της παραγράφου 5 του άρθρου 8 στην πιο γενικού χαρακτήρα διάταξη του άρθρου 8, η οποία ορίζει ότι κάθε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα η οποία επιχειρείται στο πλαίσιο της ενημέρωσης του κοινού πραγματοποιείται με τήρηση όλων των αρχών του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001.

3.3. Απόρρητο της ταυτότητας καταγγελλόντων δυσλειτουργίες («whistleblowers») και πληροφοριοδοτών

45. Στο πλαίσιο της παρούσας αναθεώρησης, ο ΕΕΠΔ διατρανώνει την πίστη του στην ανάγκη θέσπισης ειδικής διάταξης που θα εγγυάται το απόρρητο της ταυτότητας των καταγγελλόντων δυσλειτουργίες και των πληροφοριοδοτών. Ο ΕΕΠΔ τονίζει ότι η θέση των καταγγελλόντων δυσλειτουργίες είναι εξαιρετικά λεπτή. Η ταυτότητα των προσώπων που παρέχουν τέτοιες πληροφορίες πρέπει να καλύπτεται από εγγύηση εμπιστευτικότητας, ιδίως έναντι του προσώπου που καταγγέλλεται ως υπεύθυνο για παρατυπίες⁽³⁵⁾. Οι παρούσες εγγυήσεις (ανακοίνωση SEC/2004/151/2 της Επιτροπής) δεν φαίνονται επαρκείς από νομική άποψη. Ο ΕΕΠΔ σημειώνει ότι μια τέτοια διάταξη θα ήταν σύμφωνη με τη γνωμοδότηση της Ομάδας Εργασίας του

άρθρου 29 για την προστασία δεδομένων που ρυθμίζει την εφαρμογή των κανόνων προστασίας δεδομένων της ΕΕ σε εσωτερικά συστήματα καταγγελίας δυσλειτουργιών⁽³⁶⁾.

46. Ο ΕΕΠΔ συνιστά την τροποποίηση της υπάρχουσας πρότασης ώστε, στον βαθμό που αυτό δεν έρχεται σε αντίθεση με δικονομικούς κανόνες του οικείου εθνικού δικαίου, να διασφαλίζεται η διατήρηση του απορρήτου της ταυτότητας των καταγγελλόντων δυσλειτουργίες και των πληροφοριοδοτών κατά τη διάρκεια των ερευνών. Ειδικότερα, το υπό έρευνα πρόσωπο ενδέχεται να έχει έννομο συμφέρον να πληροφορηθεί την ταυτότητα του καταγγέλλοντος δυσλειτουργίες και/ή του πληροφοριοδότη ώστε να κινηθεί σε βάρος τους νομικές διαδικασίες, εφόσον έχει διαπιστωθεί ότι διατύπωσαν κακόβουλα ψευδείς ισχυρισμούς εις βάρος του⁽³⁷⁾.

3.4. Διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από την OLAF

Συνεργασία με τη Eurojust και την Ευρωπόλ

47. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για τις κανονιστικές ρυθμίσεις που θέτουν η αιτιολογική σκέψη 6 και το άρθρο 10α, ιδίως δε για τη θεσπιζόμενη με τις εν λόγω διατάξεις απαίτηση για σαφή νομική βάση που θα διέπει τη συνεργασία με τη Eurojust και την Ευρωπόλ, η οποία συνάδει πλήρως με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001. Εντούτοις, η πρόταση χρήζει λεπτομερέστερης διατύπωσης στο σημείο αυτό, προκειμένου να καλύπτει επαρκώς τα αποκλίνοντα καθεστώτα προστασίας δεδομένων της Eurojust και της Ευρωπόλ.
48. Επί του παρόντος, η OLAF έχει συνάψει πρακτική συμφωνία με τη Eurojust⁽³⁸⁾, η οποία θέτει τους όρους υπό τους οποίους είναι δυνατή η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η συνεργασία μεταξύ της OLAF και της Eurojust περιλαμβάνει ειδικότερα την ανταλλαγή συνόψεων υποθέσεων, την ανταλλαγή πληροφοριών στρατηγικής και επιχειρησιακής φύσεως επί συγκεκριμένων υποθέσεων, τη συμμετοχή σε συνεδριάσεις και την αμοιβαία συνδρομή με σκοπό την αποτελεσματική και αποδοτική εκπλήρωση των καθηκόντων αμοφτέρων των μερών. Η πρακτική συμφωνία⁽³⁹⁾ καθορίζει κυρίως το *modus operandi* για την ανταλλαγή πληροφοριών, περιλαμβανομένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, σε ορισμένες δε περιπτώσεις διευκρινίζει ή εξειδικεύει συγκεκριμένα στοιχεία του ισχύοντος νομικού πλαισίου.

⁽³¹⁾ Υπόθεση T-259/03, Νικολάου κατά Επιτροπής, 12 Ιουλίου 2007, ΕΕ C 247 της 20.10.2007, σ. 23.

⁽³²⁾ Το άρθρο παραπέμπει ειδικώς στη νομοθεσία περί προστασίας δεδομένων.

⁽³³⁾ Νικολάου, σκέψη 213.

⁽³⁴⁾ Νικολάου, σκέψη 232.

⁽³⁵⁾ Η σημασία που αποδίδει ο ΕΕΠΔ στη διατήρηση του απόρρητου της ταυτότητας των καταγγελλόντων δυσλειτουργίες τονίστηκε ήδη σε επιστολή του προς τον Ευρωπαϊκό Διαμεσολαβητή, με ημερομηνία 30 Ιουλίου 2010, η οποία αφορούσε την υπόθεση 2010-0458, είναι δε διαθέσιμη στον δικτυακό τόπο του ΕΕΠΔ (<http://www.edps.europa.eu>). Βλ. επίσης γνωμοδοτήσεις προκαταρκτικού ελέγχου του ΕΕΠΔ της 23 Ιουνίου 2006, περί των εσωτερικών ερευνών της OLAF (υπόθεση 2005-0418), και της 4ης Οκτωβρίου 2007, περί των εξωτερικών ερευνών της OLAF (υποθέσεις 2007-47, 2007-48, 2007-49, 2007-50, 2007-72).

⁽³⁶⁾ Βλ. γνώμη 1/2006 σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ οι οποίοι διέπουν την προστασία των δεδομένων όσον αφορά τις εσωτερικές διαδικασίες καταγγελίας δυσλειτουργιών στους τομείς της λογιστικής, των εσωτερικών λογιστικών ελέγχων, των ελέγχων λογαριασμών, της καταπολέμησης της δωροδοκίας και του τραπεζικού και οικονομικού εγκλήματος, διαθέσιμη στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/workinggroup/index_en.htm

⁽³⁷⁾ Βλ. γνωμοδότηση περί των εφαρμοστέων χρηματοδοτικών κανόνων στον ετήσιο προϋπολογισμό της Ένωσης, της 15 Απριλίου 2011, διαθέσιμη στη διεύθυνση <http://www.edps.europa.eu>

⁽³⁸⁾ Πρακτική συμφωνία για τους μηχανισμούς συνεργασίας μεταξύ Eurojust και OLAF, της 24ης Σεπτεμβρίου 2008. Βλ. υποσημείωση 12 ανωτέρω.

⁽³⁹⁾ Πρακτική συμφωνία Eurojust-OLAF, σημείο 4.1.

49. Παρόμοια συμφωνία δεν έχει συναφθεί μεταξύ Ευρωπόλ και OLAF⁽⁴⁰⁾, πλην όμως η απόφαση για την ίδρυση της Ευρωπόλ επιτρέπει στην Ευρωπόλ την απευθείας λήψη, χρήση και διαβίβαση πληροφοριών, περιλαμβανομένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, από και προς διάφορους φορείς, μεταξύ των οποίων η OLAF, ακόμη και πριν από τη σύναψη επίσημης συμφωνίας περί διαβίβασης πληροφοριών, εφόσον αυτό κρίνεται αναγκαίο για τη νόμιμη εκτέλεση των καθηκόντων της Ευρωπόλ και της OLAF⁽⁴¹⁾. Εξάλλου, η διαβίβαση διαβαθμισμένων πληροφοριών επιτρέπεται μόνον εφόσον υπάρχει συμφωνία περί προστασίας του απορρήτου μεταξύ των δύο φορέων. Το άρθρο 24 της απόφασης για την ίδρυση της Ευρωπόλ εξειδικεύει ορισμένες εγγυήσεις που η Ευρωπόλ πρέπει να διασφαλίζει κατά τη διαβίβαση οποιωνδήποτε δεδομένων η οποία πραγματοποιείται πριν από τη σύναψη επίσημης συμφωνίας περί διαβίβασης δεδομένων: «Η Ευρωπόλ φέρει την ευθύνη για τη νομιμότητα της διαβίβασης των δεδομένων. Η Ευρωπόλ τηρεί μητρώο όπου καταγράφονται όλες οι διαβιβάσεις δεδομένων βάσει του παρόντος άρθρου και οι λόγοι της διαβίβασης. Η διαβίβαση δεδομένων επιτρέπεται μόνον εφόσον ο αποδέκτης αναλαμβάνει τη δέσμευση ότι τα δεδομένα θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για τον σκοπό για τον οποίο διαβιβάστηκαν». Το άρθρο 29 της ίδιας απόφασης ορίζει πότε η ευθύνη για τη διαβίβαση δεδομένων από τρίτα μέρη βαρύνει την Ευρωπόλ.

50. Ο ΕΕΠΔ υποστηρίζει σθεναρά τη σύναψη ειδικής συμφωνίας περί διαβίβασης δεδομένων με την Ευρωπόλ, το γεγονός δε ότι μέχρι στιγμής δεν έχει συναφθεί τέτοια συμφωνία ενισχύει την ανάγκη προσδιορισμού ειδικών εγγυήσεων στο κείμενο της πρότασης. Εν όψει των αποκλίσεων που παρατηρούνται μεταξύ των επί μέρους καθεστώτων προστασίας δεδομένων σε ό,τι αφορά στη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από και προς την OLAF, τη Eurojust και την Ευρωπόλ, ο ΕΕΠΔ πιστεύει ότι η πρόταση οφείλει να αντιμετωπίσει με μεγαλύτερη σαφήνεια το ζήτημα των αναγκαίων εγγυήσεων και προτύπων που θα πρέπει να διέπουν τη συνεργασία μεταξύ της OLAF και των εν λόγω φορέων και να ληφθούν υπόψη κατά τις μεταξύ τους ήδη υφιστάμενες και μελλοντικές ρυθμίσεις συνεργασίας.

51. Η ενίσχυση της ανάγκης για τη σύναψη διοικητικών συμφωνιών με τη Eurojust και την Ευρωπόλ επιβάλλει την αναδιτύπωση της διάταξης του άρθρου 10α παράγραφος 2 ως εξής: «Η Υπηρεσία συνάπτει διοικητικές ρυθμίσεις [...]». Μια τέτοια διατύπωση θα συνάδει με την αντίστοιχη διάταξη της απόφασης για την ίδρυση της Ευρωπόλ⁽⁴²⁾, η οποία ορίζει ότι η Ευρωπόλ συνάπτει συμφωνίες ή διοικητικές ρυθμίσεις με άλλα θεσμικά όργανα, όργανα και οργανισμούς της Ένωσης. Περαιτέρω, το άρθρο 10α της πρότασης πρέπει να διευκρινίζει ότι, εν είδει γενικής αρχής, η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού

χαρακτήρα προς τη Eurojust και την Ευρωπόλ πρέπει να επιχειρείται με περιοριστικό τρόπο και να μη υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο για τη νομότυπη άσκηση των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στην OLAF, την Ευρωπόλ και τη Eurojust. Η πρόταση πρέπει επίσης να θεσπίζει την υποχρέωση της OLAF να τηρεί μητρώο όλων των διαβιβάσεων δεδομένων και των λόγων της κάθε διαβίβασης, προκειμένου να ενισχυθεί η λογοδοσία της OLAF κατά την εφαρμογή των υποχρεώσεων που επιβάλλονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001 σχετικά με τις διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Συνεργασία με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς

52. Η παράγραφος 3 του άρθρου 10α ορίζει ότι «Η Υπηρεσία μπορεί, ανάλογα με την περίπτωση, να συμφωνήσει για διοικητικές ρυθμίσεις με αρμόδιες υπηρεσίες τρίτων χωρών και διεθνών οργανισμών. Η Υπηρεσία συντονίζεται με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Επιτροπής και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης».

53. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι η συνεργασία της OLAF με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς συνδέεται με τη σύναψη διοικητικών ρυθμίσεων. Εντούτοις, η πρόταση πρέπει να αντιμετωπίσει με πιο συγκεκριμένο τρόπο τις επιπτώσεις της πιθανής διαβίβασης δεδομένων από και προς τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς.

54. Η πρόταση πρέπει να προσδιορίζει με μεγαλύτερη ακρίβεια τις ειδικές απαιτήσεις και τους όρους που ισχύουν για πιθανές διαβιβάσεις δεδομένων από και προς τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς. Ο ΕΕΠΔ προτείνει να προστεθεί στο κείμενο του άρθρου 10α παράγραφος 3 η ακόλουθη φράση: «Στον βαθμό που η συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς και τρίτες χώρες συνεπάγεται τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από την OLAF σε άλλους φορείς, οποιαδήποτε διαβίβαση πρέπει να πραγματοποιείται σύμφωνα με τα κριτήρια του άρθρου 9 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001».

Πρόσβαση της επιτροπής εποπτείας σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα

55. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για τη διατύπωση του άρθρου 11 της πρότασης, σύμφωνα με το οποίο «Η επιτροπή εποπτείας δύναται να ζητήσει από την Υπηρεσία πρόσθετες πληροφορίες για έρευνες σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, χωρίς ωστόσο να αναμειγνύεται στις διεξαγόμενες έρευνες», διότι η συγκεκριμένη διατύπωση κατοχυρώνει την αρχή της αναγκαιότητας έναντι οποιασδήποτε διαβίβασης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από την OLAF προς την επιτροπή εποπτείας.

56. Το ζήτημα της πρόσβασης της επιτροπής εποπτείας σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ενεχομένων ή πιθανώς ενεχόμενων σε έρευνες προσώπων πρέπει επίσης να διευκρινιστεί στο πλαίσιο των διαδικαστικών κανόνων που πρόκειται να εγκριθούν από την Επιτροπή επί τη βάση του νέου άρθρου 11 παράγραφος 6. Ο ΕΕΠΔ θα εκτιμούσε ιδιαίτερος την πρόσκλησή του να συμμετάσχει στη διαδικασία που θα καταλήξει στην έγκριση των διαδικαστικών κανόνων της επιτροπής εποπτείας. Οι συμβουλές του ΕΕΠΔ θα μπορούσαν επίσης να προστεθούν στο κείμενο της πρότασης ως απαίτηση για την έγκριση των διαδικαστικών κανόνων.

⁽⁴⁰⁾ Η διοικητική συμφωνία της 8ης Απριλίου 2004 περιορίζεται στην ανταλλαγή στρατηγικής φύσεως πληροφοριών και ρητά αποκλείει την ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, παραπέμπει δε τη ρύθμιση του ζητήματος αυτού σε νέα συμφωνία μεταξύ Ευρωπόλ και OLAF.

⁽⁴¹⁾ Απόφαση για την ίδρυση της Ευρωπόλ, άρθρο 22 παράγραφος 3, υποσημείωση 14 ανωτέρω.

⁽⁴²⁾ Απόφαση για την ίδρυση της Ευρωπόλ, άρθρο 22, παράγραφος 2. Βλ. υποσημείωση 14 ανωτέρω: «Η Ευρωπόλ συνάπτει συμφωνίες ή ρυθμίσεις συνεργασίας με τους φορείς που μνημονεύονται στην παράγραφο 1» [δηλαδή τη Eurojust, την OLAF, τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Frontex), την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (ΕΑΑ), την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ)].

4. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

57. Πέραν όλων των ειδικών σημείων που εθίγησαν ανωτέρω, ο ΕΕΠΔ επιθυμεί επίσης να ενθαρρύνει την Επιτροπή να προτείνει μια πιο ανοικτή προσέγγιση του ισχύοντος ευρωπαϊκού καθεστώτος προστασίας δεδομένων εκ μέρους της OLAF. Η στιγμή είναι κατάλληλη προκειμένου η OLAF να αναπτύξει τον στρατηγικό σχεδιασμό της συμμόρφωσής της προς το καθεστώς προστασίας των δεδομένων μέσω της εκούσιας εκ μέρους της αποσαφήνισης της πρακτικής προσέγγισης που εφαρμόζει κατά τον χειρισμό των πολυάρθρων φακέλων της που περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Η OLAF θα μπορούσε να εξηγήσει προορατικώς και δημοσίως τον τρόπο με τον οποίο χειρίζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο των ποικίλων δραστηριοτήτων της. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την πεποίθηση ότι μια τέτοια συνολική και εμφανής προσέγγιση θα ενίσχυε την διαφάνεια του χειρισμού δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εκ μέρους της OLAF και θα καθιστούσε πιο φιλικές προς τον χρήστη τις ερευνητικές της διαδικασίες.
58. Κατά συνέπεια, ο ΕΕΠΔ προτείνει όπως οι διατάξεις της πρότασης αναθέτουν στον Γενικό Διευθυντή το καθήκον να διασφαλίζει τη διεξαγωγή και ενημέρωση συνολικής επισκόπησης όλων των επί μέρους διαδικασιών επεξεργασίας δεδομένων της OLAF ή, τουλάχιστον, την αναλυτική εξήγηση των εν λόγω διαδικασιών σε ειδικώς συντασσόμενη επί τούτου αιτιολογική σκέψη. Η επισκόπηση αυτή –η διαφάνεια των αποτελεσμάτων της οποίας πρέπει να διασφαλίζεται μέσω της σύνταξης, π.χ., ετήσιας έκθεσης ή άλλων εναλλακτικών επιλογών αφενός θα ενισχύσει την αποτελεσματικότητα και την αλληλεπίδραση των επί μέρους δραστηριοτήτων της OLAF και αφετέρου θα ενθαρρύνει την OLAF να υιοθετήσει μια πιο συνολική προσέγγιση όσον αφορά την αναγκαιότητα και την αναλογικότητα των διαδικασιών επεξεργασίας δεδομένων. Θα συνέβαλλε επίσης στην προσπάθεια της OLAF να καταδείξει ότι εφαρμόζει ορθά τις αρχές της προστασίας της ιδιωτικής ζωής ήδη από τον σχεδιασμό και της λογοδοσίας.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

59. Εν κατακλείδι, ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για τις τροποποιήσεις που ενσωματώθηκαν στο κείμενο της πρότασης με σκοπό την ενίσχυση της συμμόρφωσης της πρότασης προς το ευρωπαϊκό καθεστώς προστασίας δεδομένων.
60. Εντούτοις, ο ΕΕΠΔ επιθυμεί να τονίσει ορισμένες αδυναμίες που πρέπει να αντιμετωπισθούν με κατάλληλη τροποποίηση του κειμένου. Οι σημαντικότερες εξ αυτών είναι οι εξής:

- η πρόταση πρέπει να αναφέρει σαφώς το δικαίωμα ενημέρωσης των διαφόρων κατηγοριών υποκειμένων δεδομένων, καθώς και το δικαίωμα πρόσβασης και διόρθωσης σε όλα τα στάδια των ερευνών που διεξάγονται από την OLAF
- η πρόταση πρέπει να διευκρινίζει τη σχέση μεταξύ της ανάγκης σεβασμού του εμπιστευτικού χαρακτήρα των ερευνών και του καθεστώτος προστασίας δεδομένων που εφαρμόζεται κατά τη διάρκεια των ερευνών: ο ΕΕΠΔ προτείνει όπως τα δικαιώματα των υποκειμένων δεδομένων ορίζονται σαφώς και διαχωρίζονται ως πιθανές εξαιρέσεις των απαιτήσεων απορρήτου. Προτείνει επίσης να περιληφθούν ρητώς στην πρόταση οι εγγυήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 20 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001
- η πρόταση πρέπει να διευκρινίζει την πολιτική της OLAF για την ενημέρωση του κοινού σχετικά με την προστασία δεδομένων
- η πρόταση πρέπει να περιέχει ειδικές διατάξεις για τη διασφάλιση του απορρήτου της ταυτότητας των καταγγελλόντων δυσλειτουργίες και των πληροφοριοδοτών
- η πρόταση πρέπει να διασαφηνίζει τις γενικές αρχές προστασίας δεδομένων επί τη βάση των οποίων η OLAF δύναται να διαβιβάζει και να λαμβάνει πληροφορίες, περιλαμβανομένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, από και προς άλλα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και όργανα, τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς
- οι διατάξεις της πρότασης πρέπει να αναθέτουν στον Γενικό Διευθυντή το καθήκον να διασφαλίζει τη διεξαγωγή, την ενημέρωση και τη διαφάνεια μιας συνολικής επισκόπησης των επί μέρους διαδικασιών επεξεργασίας δεδομένων της OLAF ή, τουλάχιστον, την αναλυτική εξήγηση των εν λόγω διαδικασιών σε ειδικώς συντασσόμενη επί τούτου αιτιολογική σκέψη.

Βρυξέλλες, 1 Ιουνίου 2011.

Giovanni BUTTARELLI
 Αναπληρωτής Ευρωπαίος Επόπτης
 Προστασίας Δεδομένων